

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ, ЯК ПОКАЗНИК ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Професійна самореалізація як процес розвитку своєї особистості містить у собі кілька аспектів, одним із яких є ціннісно-сміслова сфера особистості. Змістоутворюючою основою життєвого шляху людини є тимчасова перспектива, що ідентична усвідомленому переживанню спрямованості й результативності власного життя, що вимагає не тільки аналізу ситуативних сторін цієї проблеми, але й вивчення власного суб'єктивного відношення до неї. Усвідомлення й розвиток особистістю свого власного потенціалу дозволяє ефективно втілювати свої здатності в особистому й професійному житті, відчувати задоволення від власних досягнень. У статті наведені результати емпіричного дослідження вивчення проявів професійної самореалізації офіцерів системи ДСНС. Отримані результати свідчать, що офіцери мають високий рівень самореалізації, це проявляється в їх зацікавленості у власному вдосконаленні в своїй професії, та в усвідомленні небезпечних особливостей обраної професії, це є гарною основою для подальшого вдосконалення офіцерами власних навичок та вдосконалення самої служби у цілому.

Ключові слова: самореалізація, самоактуалізація, ціннісні орієнтації, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, професійна діяльність.

Професійна діяльність сучасних офіцерів служби Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) надзвичайно різноманітна. З одного боку, це зумовлено складною структурою ДСНС, наявністю різних рятувальних спеціальностей, з другого – тим, що з розвитком суспільства відбувається ускладнення самої служби. Сьогодні офіцеру вже недостатньо бути добре фізично розвинутим, він ще повинен володіти значним фаховими знаннями, без яких неможливо грамотно експлуатувати спеціальну техніку та виконувати завдання оперативно-службової діяльності. Діяльність офіцера ДСНС проходить в умовах, які значно відрізняються від умов праці цивільного населення. Ці умови характеризуються постійною безпосередньою діяльністю у надзвичайних ситуаціях, високою самостійністю й автономністю підрозділів, необхідністю співпраці та взаємодії з населенням.

Працівники служби цивільного захисту повинні мати не лише спеціальну освіту, але й сформовану систему професійно важливих якостей. До офіцерів служби цивільного захисту висувається низка специфічних вимог, оскільки досить часто вони діють в непередбачених ситуаціях, умовах просторової та часової обмеженості, що вимагає прийняття швидких дій, адекватних ситуації.

Отже, офіцер служби цивільного захисту має уміти: здійснювати організацію й управління діями підрозділу; аналізувати, виявляти причини надзвичайних ситуацій, розробляти та реалізовувати різноманітні заходи щодо запобігання їм; враховувати ймовірність очікуваних подій, передбачати ймовірні зміни обстановки, процесу роботи тощо; доцільно розподіляти власну роботу; працювати з людьми, по-жвавлювати їх роботу і спонукати до неї; спілкуватися з керівництвом, підлеглими, представниками влади, пересічними громадянами, постраждалими й колегами під час виконання професійних дій; виховувати підлеглих та виконувати інші завдання, які потребують творчого підходу.

Окрім позначених вище вмінь, працівник ДСНС має бути: професійно компетентним; здатним творчо підходити до розв'язання професійних задач; позитивно ставитися до своєї професії, прагнути до постій-

ного особистісного та професійного вдосконалення; розуміти тенденції та основні напрямки розвитку науки та техніки. Під час фахової діяльності працівників ДСНС досить часто переважає авторитарний стиль управління діями курсантів – майбутніх офіцерів. Вони навчаються в умовах чіткого розподілу обов'язків, високої регламентації життєдіяльності, суворого статутного порядку, статутних взаємин та інтенсивного фізичного навантаження. Працівники зазнають певних обмежень матеріально-економічного характеру; повинні підпорядковуватися старшим; дотримуватись як формальних, так і неформальних норм поведінки; обмежені у виборі та прийнятті рішень та ін. Окреслені вище чинники не сприяють формуванню креативної особистості майбутнього офіцера, здатного до самореалізації, саморозвитку, самовдосконалення, такої, яка прагнула б опанувати нові, потрібні для свого розвитку знання та вміння. Зазначені фактори, навпаки, знижують рівень самостійності курсантів під час розв'язання різноманітних завдань і привчають до шаблону, стримують самостійне прийняття рішень.

В процесі фахової діяльності офіцерів мають бути реалізовані базові науково-дослідницькі вміння та навички, а саме: *інтелектуальні*: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація, абстрагування, опис об'єктів, установлення причинно-наслідкових зв'язків, постановка проблем і висунення гіпотези, пошук і використання аналогій, дедуктивний висновок і доказ; *практичні*: використання навчальної, довідкової та додаткової літератури, добір матеріалів, оформлення результатів дослідження; самоорганізації та самоконтролю, планування пошукової та науково-дослідної роботи, раціональне використання часу й засобів діяльності, перевірка одержаних результатів.

Отже, різноманітність служби офіцерів служби цивільного захисту, зумовлена складною структурою служби цивільного захисту, наявністю різних рятувальних спеціальностей, розвитком суспільства та передбачає зміни у підготовці офіцерських кадрів. Розглядаючи фахову підготовку як важливу сферу життєдіяльності працівника, слід відзначити, що реалізованість ним власної індивідуальності, неповторності,

унікальності чинить позитивний вплив на його подальший саморозвиток та самореалізацію в його подальшій професійній діяльності.

Розуміння значимості проблеми вдосконалювання професійної діяльності з метою підвищення рівня компетентності працівників порушує питання про першорядну важливість виявлення й вивчення системи ціннісних і значеннєвих орієнтацій залежно від їхньої особистісної спрямованості.

Поняття самореалізації традиційно вивчається різними науками про людину. Воно визначено у філософсько-психологічній літературі як здійснення власних ідей, планів. Психологічний феномен "Самість" виявлено та досліджено вченими як базове утворення для розвитку самореалізації (А. Адлер, Р. Берні, К. Гольдштейн, А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл, К. Юнг та інші) [4; 8].

Найбільш широко обговорюється в літературі процес самореалізації по відношенню до праці, головної справи в житті людини. (К. Абульханова-Славська, Є. Головаха, І. Ідін, Є. Климов, Л. Коростильова, Д. Леонтьєв, А. Маркова, Л. Мітіна, Н. Пряжников, А. Реан та інші) [1; 6; 7].

У роботах (А. Анцупов, А. Абульханова-Славська, Р. Мей) підкреслюється, що дане питання не може бути вирішене в рамках оціночної концепції, бо ігнорування соціальної інтегрованості веде до невротизму, а ігнорування власної позиції – до конформізму. Теоретичний аналіз проблеми самореалізації дозволив прийти до висновку, що для її вирішення питання співвідношення внутрішніх індивідуальних установок особистості та зовнішніх умов, що перешкоджають або сприяють самореалізації, є особливо важливим і вимагає додаткових досліджень.

У психологічній літературі традиційно розглядається зміст умов і чинників професійної діяльності, від яких залежить самореалізація фахівця. До них відносяться: професіоналізм і професійна компетентність (К. Гуревич, Є. Іванова, Є. Климов, П. Корчемний, А. Маркова та інші); індивідуально-особистісні особливості фахівця та пов'язані з ними процеси становлення професіонала (Б. Ананьєв, О. Борисова, А. Маркова, Л. Мітіна та ін.); відношення фахівця до ситуації успіху-неуспіху в професійній діяльності (А. Маслоу, Г. Сельє, Х. Хеккаузен та ін.); внутрішні протиріччя, пов'язані з невідповідністю особистісно значущих для людини видів і способів роботи і очікувань від його діяльності представниками соціального оточення (Л. Анциферова, Ф. Василюк, Л. Дементій, О. Кузьменкова, В. Марков, О. Романова) [2; 3].

Дослідження індивідуально-особистісних особливостей працівника, що впливають на ефективність його роботи, виділяють такі якості, як емпатія і комунікативність (Г. Абрамова, Г. Андреева); інтроверсія-екстраверсія і ступінь невротизму (Т. Верняєва); впевненість у собі й здатність до саморегуляції (В. Рамек); самооцінка і рівень домагань (Е. Залученева, А. Ласигін); структура темпераменту (Е. Борисова, Г. Логінова) [5; 4].

Метою цієї статті є дослідження особливості са-

мореалізації офіцерів ДСН з різним рівнем ціннісних орієнтацій. Аналіз психологічних досліджень показує, що, незважаючи на існуючі теоретичні та емпіричні дослідження, виявлення психологічних детермінант професійної самореалізації працівника, взаємозв'язку структури його мислення, особистісних особливостей, ціннісних орієнтацій та професійного самовизначення з успішністю в діяльності, це залишається актуальною проблемою, яка потребує подальшого вивчення та уточнення широкого кола термінів, оскільки наявні психологічні дослідження торкаються лише окремі аспекти названої проблеми.

Під поняттям "професійна самореалізація" ми розуміємо соціалізований шлях гармонійного розвитку особистості, поєднаний із здобуттям професійно-практичного та духовного досвіду в процесі отримання кваліфікації спеціаліста в період первинного професійного становлення (навчання у вищій школі) та вдосконалення фахового зростання в процесі виконання професійних ролей і обов'язків, що є невід'ємним атрибутом розкриття і здійснення особистісного професійного потенціалу. Професійна реалізація особистості на її життєвому шляху передбачає такі основні етапи: професійне самовизначення, професійне становлення в обраній сфері діяльності, фахове зростання і розвиток компетенції. Для вивчення самореалізації у офіцерів структури ДСНС ми використовували тест самоактуалізації (САТ) і методику "Ціннісної орієнтації" М. Рокіча. Дані були відображені в табл. 1, 2 та 3.

Варто відмітити що найбільш важливою якістю за середнім значенням стала "Цікава робота" (4, с. 42). А найнижче значення отримав критерій "Суспільне визнання" (3, с. 65) така низька оцінка для даного критерію являє собою закономірність для сформованих особистостей, які впевнені в собі і своєму виборі. З таблиць показників особливостей само актуалізації ми можемо побачити, що рівень проявів шкал досить високий.

Таблиця 1

Особливості ціннісної орієнтації офіцерів ДСНС

Професійна самореалізація	Місце у житті
Активне діяльне життя	3,65*
Цікава робота	4,42*
Суспільне визнання	3,10*
Продуктивне життя	4,10*
Розвиток	3,87*

Примітка: * – середнє значення показника у даній вибірці.

Шкала орієнтації в часі показує наскільки людина живе сьогоднішнім, не відкладаючи своє життя на "потім" і не намагаючись знайти притулок в минулому. Високий результат характерний для осіб, які добре розуміють екзистенціальну цінність життя "тут і тепер", здатних насолоджуватися актуальним моментом, не порівнюючи його з минулими радощами і не знецінюючи передчуттям майбутніх успіхів. Низький результат показують люди невротичні, занурені в минулі переживання, із завищеним прагненням до досягнень, недовірливі і не впевнені в собі.

Таблиця 2

Особливості прояву самоактуалізації у офіцерів ДСНС (%)

Шкали	Офіцери ДСНС		Шкали	Офіцери ДСНС	
	Рівні проявів самоактуалізації			Рівні проявів самоактуалізації	
	високий	низький		високий	низький
Орієнтації у часі	66,6	33,3	Самоприйняття	72	28
Підтримки	50	50	Уявлення про природу людини	66,6	33,3
Ціннісні орієнтації	50	50	Синергії	66,6	33,3
Гнучкості у поведінці	66,6	33,3	Прийняття агресії	72	28
Сензитивності	72	28	Пізнавальних потреб	66,6	33,3
Спонтанності	72	28	Креативності	76,8	23,2
Самоповаги	68	32	Контакту	80	20

Шкала цінностей має високий бал та свідчить, що людина поділяє цінності особистості, що самоактуалізується, до числа яких А. Маслоу відносить такі, як істина, добро, краса, цілісність, відсутність роздвоєності, життєвість, унікальність, досконалість, звершення, справедливість, порядок, простота, легкість без зусилля, гра, самодостатність. Перевага цих цінностей вказує на прагнення до гармонійного буття і здорових відносин з людьми, далеко від бажання маніпулювати ними в своїх інтересах.

Погляд на природу людини може бути позитивним (висока оцінка) або негативним (низька). Ця шкала описує віру в людей, в могутність людських можливостей. Високий показник може інтерпретуватися як стійка основа для щирих і гармонійних міжособистісних відносин, природна симпатія і довіра до людей, чесність, неупередженість, доброзичливість.

Висока потреба в пізнанні характерна особистості, що самоактуалізується та завжди відкрита новим враженням. Ця шкала описує здатність до буттєвого пізнання – безкорисливу спрагу нового, інтерес до об'єктів, не пов'язаний прямо з задоволенням будь-яких потреб. Таке пізнання, вважає Маслоу, є більш точним і ефективним, оскільки його процес не спо-

творюється бажаннями і потягами, людина при цьому не схильна судити, оцінювати і порівнювати.

Прагнення до творчості або креативність – неодмінний атрибут самоактуалізації, яку можна назвати творчим ставленням до життя.

Спонтанність – це якість, що впливає з впевненості в собі і довіри до навколишнього світу, властивих самоактуалізованим людям. Високий показник свідчить про те, що самоактуалізація стала способом життя, а не є мрією або прагненням. Здатність до спонтанної поведінки фруструється культурними нормами, в природному вигляді спостерігається у маленьких дітей. Спонтанність співвідноситься з такими цінностями, як свобода, природність, гра, легкість.

Саморозуміння – високий показник за цією шкалою свідчить про чутливість, сензитивності людини до своїх бажань і потреб. Такі люди вільні від психологічного захисту, що відокремлює особистість від власної сутності, вони не схильні підмінити власні смаки та оцінки зовнішніми соціальними стандартами. Показники за шкалами саморозуміння, спонтанності та аутосимпатії пов'язані між собою. Низький бал за шкалою саморозуміння властивий людям невпевненим, що орієнтуються на думку оточуючих.

Таблиця 3

Зіставлення показників за методикою ціннісної орієнтації та самоактуалізації офіцерів ДСНС

Шкали самоактуалізації	Професійна самореалізація				
	1	2	3	4	5
Орієнтації у часі	0,23	0,35	0,23	0,23	0,35
Підтримки	0,14	0,40	0,32	0,32	0,1
Ціннісні орієнтації	0,23	0,35	0,35	0,35	0,23
Гнучкості у поведінці	0,14	0,40	0,23	0,23	0,24
Сензитивності	0,32	0,23	0,30	0,30	0,32
Спонтанності	0,23	0,35	0,40	0,83	0,23
Самоповаги	0,32	0,1	0,23	0,2	0,24
Самоприйняття	0,35	0,23	0,35	0,23	0,32
Уявлення про природу людини	0,23	0,35	0,1	0,11	0,35
Синергії	0,32	0,1	0,23	0,12	0,14
Прийняття агресії	0,35	0,23	0,32	0,35	0,32
Пізнавальних потреб	0,23	0,24	0,35	0,11	0,35
Креативності	0,12	0,14	0,23	0,24	0,23
Контакту	0,35	0,32	0,30	0,32	0,14

Примітка: 1 – Активне діяльне життя; 2 – Цікава робота; 3 – Суспільне визнання; 4 – Продуктивне життя; 5 – Розвиток.

Аутосимпатія – природна основа психологічного здоров'я і цілісності особистості. Аутосимпатія може мати високі дані, і це зовсім не означає самовдово-

лення або некритичного самовиховання, це просто добре усвідомлювана позитивна "Я-концепція", яка служить джерелом стійкої адекватності самооцінки.

Шкала контактності вимірює товарищівську особистість, її здатність до встановлення міцних і доброзичливих відносин з оточуючими.

Шкала гнучкості в спілкуванні співвідноситься з наявністю або відсутністю соціальних стереотипів, здатністю до адекватного самовираження в спілкуванні. Високі показники свідчать про автентичну взаємодію з оточуючими, здатності до саморозкриття. Люди з високою оцінкою за цією шкалою орієнтовані на особистісне спілкування, не схильні вдаватися до фальші або маніпуляцій, що не змішують саморозкриття особистості з самопред'явленням – стратегією і тактикою управління виробленим враженням. Низькі показники характерні для людей ригідних, не впевнених у своїй привабливості, в тому, що вони цікаві співрозмовникові і спілкування з ними може приносити задоволення.

Таким чином, виявивши прояви самоактуалізації ми використовуємо кореляційний аналіз Пірсона для встановлення напрямків і форм зв'язку між ознаками, для підтвердження або спростування гіпотези про статистичний зв'язок між декількома (двома і більше) змінними, перевірки рівня значущості отриманих коефіцієнтів кореляції. Формула розрахунку коефіцієнта кореляції побудована таким чином, що, якщо зв'язок між ознаками має лінійний характер, коефіцієнт Пірсона точно встановлює тісноту цього зв'язку. Тому

ЛІТЕРАТУРА

1. Абульханова-Славская К. А. Типология активности личности / Ксения Александровна Абульханова-Славская / Психол. журн. – 1985. – Т. 5. – № 5. – С. 3-17.
2. Анцыферова Л. И. К психологии личности как развивающейся системы / Людмила Ивановна Анцыферова // Психология формирования и развития личности. – М.: Наука, 1981. – С. 3-18.
3. Анцыферова Л. И. Развитие личности и проблемы геронтопсихологии / Людмила Ивановна Анцыферова. – М.: Институт психологии РАН, 2004. – 512 с.
4. Грищенко М. В. Теоретичні проблеми самореалізації особистості ризиконебезпечних професій / Максим Витальевич Грищенко // Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. Вип. 13. – Харків: НУЦЗУ. – С. 85-91.

REFERENCES

1. Abulkhanova-Slavskaya, K. A. (1985). Tipologiya aktivnosti lichnosti [Typology of person's activity]. *Psikhologicheskii zhurnal – Psychological Journal*, 5, 3-17 [in Russian].
2. Antsyferova, L. I. (1981). K psikhologii lichnosti kak razvivayushcheysya sistemy [On the psychology of a person as an evolving system]. *Psikhologiya formirovaniya i razvitiya lichnosti – Psychology of formation and development of a personality*. (pp. 3-18). Moscow: Nauka [in Russian].
3. Antsyferova, L. I. (2004). *Razvitiye lichnosti i problemy gerontopsikhologii [Personality development and problems of gerontopsychology]*. Moscow: Institut psikhologii RAN [in Russian].
4. Hryshchenko, M. V. Teoretychni problemy samorealizatsii osobystosti ryzykonebezpechnykh profesii [Theoretical problems of self-identity in risk-contributing jobs]. *Problemy ekstremalnoi ta kryzovoi psikhologii –*

він називається також коефіцієнтом лінійної кореляції Пірсона.

У ході дослідження знайшло підтвердження припущення про те, що у офіцерів професійна самоактуалізація має високий рівень і досить успішна. Визначена кількість осіб з різним рівнем ціннісної орієнтації і завдяки мат. методам (критерію Пірсона) ми змогли виявити кореляцію між ціннісною орієнтацією та самоактуалізацією офіцерів ДСНС.

Офіцери ДСНС у своїй більшості мають високий рівень самореалізації, це проявляється в зацікавленості у власній роботі та бажанні вдосконалювати себе, свої навички як спеціаліста високого гатунку. Самоповага та самосприйняття відіграють велику роль в житті кожного із офіцерів, тому що від того, як особистість сприймає себе та відноситься до себе, залежить не тільки клімат групи, але й особисте життя, і контакт має таке ж саме місце у житті офіцерів, як і самоповага, вміння встановлювати контакти з людьми, які зустрічаються у професійному житті, при виконанні службового обов'язку.

Дослідження показали, що офіцери структури ДСНС мають в більшості випадків високий рівень самореалізації, що є гарною основою для подальшого вдосконалення офіцерами власних навичок та вдосконалення самої служби ДСНС у цілому.

льної та кризової психології. Збірник наукових праць. Вип. 13. – Харків: НУЦЗУ. – С. 85-91.

5. Ключко В. Е., Галажинский Э. В. Самореализация личности: системный взгляд / Виталий Евгеньевич Ключко; Под ред. Г. В. Залевского. – Томск: Томский университет, 1999. – 154 с.
6. Леонтьев Д. А. Развитие идеи самоактуализации в работах А. Маслоу / Дмитрий Алексеевич Леонтьев // Вопросы психологии. – 1987. – № 3. – С. 3-9.
7. Психологические проблемы самореализации личности / Ред. Альберт Александрович Крылов, Людмила Алексеевна Коростылева. – СПб.: Питер, 1999. – 190 с.
8. Maslow A. Motivation and personality / Абрахам Маслоу. N.-Y., 1954.

Problems of extreme and crisis psychology, 13, 85-91. Kharkiv: NUTsZU [in Ukrainian].

5. Klochko, V. E., & Galazhinskiy, E. V. (1999). *Samorealizatsiya lichnosti: sistemnyi vzglyad [Person's self-identity: a systematic view]*. G. V. Zalevskiy (Ed.). Tomsk: Tomskiy universitet [in Russian].
6. Leontyev, D. A. (1987). *Razvitiye idei samoaktualizatsii v rabotakh A. Maslou [Development of the idea of self-actualization in the works of Abraham Maslow]*. *Voprosy psikhologii – Psychological issues*, 3, 3-9 [in Russian].
7. Krylov, A. A., & Korostylyova, L. A. (Eds.). (1999). *Psikhologicheskiye problemy samorealizatsii lichnosti [Psychological problems of self-identity]*. St. Petersburg: Piter [in Russian].
8. Maslow, A. (1954). *Motivation and personality*. New-York [in English].

М. В. Грищенко

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ ОФИЦЕРОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ

Профессиональная самореализация как процесс развития своей личности включает в себя несколько аспектов, одним из которых является ценностно-смысловая сфера личности. Понимание значимости проблемы совершенствования профессиональной деятельности с целью повышения уровня компетентности будущих специалистов Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям ставит вопрос о первостепенной важности выявления и изучения системы ценностных и смысловых ориентаций специалистов в зависимости от их личностной направленности. В статье приведены результаты эмпирического исследования изучения проявлений профессиональной самореализации офицеров системы ДСНС. Полученные результаты свидетельствуют, что офицеры имеют высокий уровень самореализации, это проявляется в их заинтересованности в собственном совершенствовании в рамках выбранной профессии и в осознании опасных сторон профессии, что является хорошей основой для дальнейшего совершенствования офицерами собственных навыков и улучшения всей службы в целом.

Ключевые слова: самореализация, самоактуализация, ценностные ориентации, Государственная служба Украины по чрезвычайным ситуациям, профессиональная деятельность.

M. V. Hryshchenko

VALUE ORIENTATIONS AS INDICATOR OF PROFESSIONAL SELF-FULFILLMENT OF OFFICERS OF CIVIL SERVICE OF UKRAINE FOR EMERGENCY SITUATIONS

The article deals with value orientations of the officers of Civil Service of Ukraine for Emergence Situations. The specific character of their work determines the specific requirements for the officers' personalities as long as they often have to work in emergency situations, under conditions of space and time limits which requires taking quick actions. So, an officer of Civil service of Ukraine must be able to carry out organization and management of unit's actions; to analyze, reveal the reasons for emergency situations, develop and undertake different measures for avoiding them; to work with people, make them work more quickly; to communicate with the Executive Board, subordinates, representatives of the government; etc. As for the issues of the officers' self-fulfillment and value orientations, it should be noted that professional self-fulfillment as a process of personal development includes several aspects, one of which is the value-sense sphere of a personality. Understanding the importance of the problem of improving the workflow (in order to increase the level of competence of future professionals of the Civil Service of Ukraine for Emergency Situations) raises the question of great importance of identification and research of the system of values and semantic orientations of specialists depending on their personal orientation. The results of the empirical study indicate that officers have a high level of self-fulfillment; it is manifested in their own interest in the improvement in their chosen profession, and in the awareness of dangerous side of their profession. It also should be noted that serving in the Civil Service of Ukraine for Emergency Situations is carried out in the framework of strict management system: hierarchy and subordination, which additionally complicates the professional development and professional growth of our employees. Self-esteem plays a significant role in the life of each officer, because not only the psychological climate of the team depends on how a person perceives himself/herself, but also his/her professional career. Ability to establish professional contacts with people met on a professional way, to help and to fulfill the professional duties has the same importance in the lives of employees, as self-esteem. The study shows that the officers of the Civil Service of Ukraine for Emergency Situations have in the most part a high level of self-fulfillment, there is a good basis for further improvement of the officers' own skills and improving the service as a whole.

Keywords: Self-realization, self-actualization, values, Civil Service of Ukraine of Emergency Situations, professional activity.

Подано до редакції 12.06.14